

Het hopeloze Helmholtzplein

Gastcolumn

Columns - 19 augustus 2002

(19 augustus 2002) Van 31 augustus 1998 dateert mijn oudste Berlijnse krantenknipsel, getiteld: "Es ist nicht ganz einfach, hier zu diskutieren". Op het Helmholtzplatz in Prenzlauer Berg voerden vier kandidaten verkiezingscampagne, maar ze konden de dronken punkers en daklozen in het parkje niet overtuigen. Wolfgang Thierse (SPD, nu voorzitter van de Bondsdag), Petra Pau (PDS, nu fractievoorzitter), Marianne Birthler (Bündnis 90/Die Grünen, nu opvolgster van Gauck in het Stasi-archief) en Günther Nooke (CDU, nu onder druk wegens privé-gebruik van zijn zakelijke *airmiles*) dropen destijds af. Pau won overigens het kiesdistrict.

van Krijn Thijs

Helmi's bestaan werd in de afgelopen vier jaren gekenmerkt door hardnekkige pogingen, er de beschaving te laten terugkeren. Kort na het bezoek van de vier politici in 1998 ontstond er een *Verschönerungsaktion*. Gefrustreerde buurtgroepen plantten rozen en verfdde het *Trafohaus*. Ze kregen geld los voor een hek om de verloederde speeltuin (tegen de hondenpoep) en voor pingpongtafels en bankjes. Helmi werd het mikpunt van buurtwerkers, pedagogen en enthousiaste studenten, die met spelletjes en inspraakavonden de *Alkis* in de buurt probeerden te integreren.

In mei 1999 werd er veel geld uitgetrokken voor een grote renovatie van het plein. Doel werd een vreedzaam *Nebeneinander* van alle groepen. Letterlijk. Aan de ene kant van het asfaltweggetje zou een nieuwe speeltuin komen, aan de andere kant een grasveldje voor de daklozen en buurtfeesten. De groep dronkelappen nam voorlopig demonstratief vóór het bouwhek plaats, binnen de omheining speelden de kinderen onder het waakzame oog van hun ouders. Het paadje scheidde twee werelden.

Toen de schop er eenmaal in ging, bleek er onder de speeltuin 2300 ton met lood vervuilde aarde te liggen, inclusief veertig kilo granaten, munitie en geweren uit de oorlog. Het hele plein werd opengegraven, met de rozen en de nieuwe tafeltennistafels en al. Helaas had de wijk geen geld voor het transport van de

enorme berg aarde, die zodoende maandenlang onder een zeil in het park bleef liggen. De kinderen speelden nu met veel plezier in de bouwput. De klachten verdwenen niet: hangjongeren en vooral de ongeveer vijftig hangvolwassenen hielden de sociale chaos stug in stand. Op een zwarte dag werd er zelfs een lijk in een rolstoel uit de bosjes gevist; een van de daklozen was aan een overdosis bezweken en door zijn vrienden het park in gereden.

Vorig jaar waren de werkzaamheden voltooid. En intussen waren alle sociale plannen voor de *Alkis* gestrand. De *Polizeihauptkommissar* besloot enige weken voor de feestelijke heropening in juli 2001 het plein nu toch met harde hand schoon te vegen. Onder luid protest werden de daklozen verjaagd. Er werd elk uur gesurveilleerd, dronkaards en loslopende honden moesten weg. Enkele dagen heerste *Friedshofsruhe*. Op vrijdag de 13e werd Helmi feestelijk geopend. Een luxe speeltuin en een mooi park, in het *Trafohaus* zetelde een maatschappelijk werkster. De hekken waren weg, maar op het feest in hùn parkje kwam demonstratief de hele groep *Alkis* weer opdagen. Een veeg teken. Vier weken later protesteerden ze vreedzaam met honderd man tegen hun verdrijving uit de maatschappij ("Ich bin Alkoholiker und das ist gut so", vrij naar de beroemde spreuk van burgemeester Wowereit: "Ich bin homosexuell und das ist gut so"). Daarna keerden ze druppelsgewijs weer naar Helmi terug. De groep is iets kleiner geworden en ze doen erg hun best, maar zo langzamerhand is het geheel weer afgezakt naar het oude niveau.

Het lijkt erop dat de grote renovatie van Helmi slechts cosmetisch was: het plein ziet er onder de bekende laag van poep en blikjes nu veel nieuwer uit. Twee maanden geleden werden er nieuwe fietsenrekken geplaatst, resultaat van de lobby van de buurtverenigingen. Twee weken terug werd op Helmi een kunstwerk onthuld, dat de eendracht tussen alle bezoekers van het plein moet demonstreren: een groot mobiel met zeilen, waar de handafdrukken van honderden buurtbewoners op staan...

Er wordt momenteel een theaterstuk ingestudeerd, dat volgende week op Helmi wordt opgevoerd. Afgelopen vrijdag organiseerden boze omwonenden een grote actie tegen de hondenpoep, waarbij ze voor elke opgeruimde drol een oranje ballon met de tekst *Shit Happened* oplieten.

Vanmorgen om negen uur was een stinkende *Dieter Hektoliter* de eerste klant bij de Spar, met drie blikjes bier en twee miniflesjes Jägermeister. Ik zag hem met zijn buit nog net in het park verdwijnen.

Krijn Thijs is historicus en woont sinds 1998 in Berlijn.

[Buurtinitiatieven](#)

Acties tegen verdrijving van daklozen:

[Mieterecho](#)

[Kiezversammlung](#)

[Renovatieplan](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2803/het-hopeloze-helmholtzplein>